

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 7^{ΗΣ} ΙΟΥΝΙΟΥ 1956

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤ. ΡΩΜΑΙΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ὁ κ. Παν. Μπρατσιώτης παρουσιάσας τὸ ἔργον τοῦ Παναγ. Κανελλόπουλου, *Πέντε ἀθηναῖκοι διάλογοι* (51-529 μ. Χρ.—*Ἑλλὰς καὶ Χριστιανισμός*) εἶπε περὶ τούτου τὰ ἑξῆς:

Μετὰ τὸ γνωστὸν βιβλίον του περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκδηλώνει ὅλον τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κ. Παναγιώτης Κανελλόπουλος, χρησιμοποιοῦν ἐντατικώτατα τὰ διαλείμματα τῶν πολιτικῶν του ἐνασχολήσεων ἐφιλοτέχνησε καὶ ἄλλο ἀξιολογώτατον ἔργον σχετικὸν πρὸς τὸν Χριστιανισμόν, τὸ ὁποῖον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν σήμερον ἐντὸς τῶν ὀλίγων λεπτῶν, τὰ ὁποῖα προβλέπει ὁ Κανονισμός. Πρόκειται περὶ τοῦ πρὸ μικροῦ δημοσιευθέντος ἔργου του «Πέντε Ἀθηναῖκοι Διάλογοι» μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ ὑποτίτλου «Ἑλλὰς καὶ Χριστιανισμός», ἐκ σελ. 233. Οἱ διάλογοι οὗτοι, διακρινόμενοι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ τὴν δραματικὴν των πλοκήν, ὑποτίθεται ὅτι γίνονται μετὰ τὸ ἔτος 51, δηλαδὴ τοῦ ἔτους τῆς πρώτης ἐλεύσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς Ἀθήνας, καὶ τοῦ 529, δηλαδὴ τοῦ ἔτους καθ' ὃ ἐκλείσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἡ Φιλοσοφικὴ τῶν Ἀθηνῶν Σχολή. Οἱ διάλογοι οὗτοι γίνονται ἐν Ἀθήναις μετὰ τὴν γνωστοτάτων ἱστορικῶν προσώπων, οἷα εἶναι οἱ αὐτοκράτορες Ἀδριανὸς καὶ Ἰουλιανός, ὁ συγγραφεὺς τῶν Διατριβῶν τοῦ Ἐπικτήτου Ἀρριανὸς καὶ οἱ δύο μεγάλοι ἐκκλησιαστικοὶ πατέρες Βασίλειος καὶ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, καὶ ἄλλων προσώπων μὴ ἱστορικῶν. Ὁ πρῶτος διάλογος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Παῦλος στὴν Ἀθήνα» ὑποτίθεται ὅτι γίνεται ὑπὸ τὴν ζωοράν καὶ νωπὴν ἐντύπωσιν τῆς πρώτης ἐπισκέψεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς Ἀθήνας (51). Ὁ δεῦτερος διάλο-

γος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Ἀδριανὸς στὴν Ἀθήνα» ὑποτίθεται ὅτι γίνεται ἐπίσης ἐν Ἀθήναις μετὰ τοῦ μνημονευθέντος Ἀρριανοῦ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ περὶ τὸ 132 μ. Χ., μικρὸν μετὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς Ἰουδαϊκῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Βαρχωχεβᾶ. Ὁ τρίτος διάλογος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Ἰουλιανὸς στὴν Ἀθήνα» ὑποτίθεται ὅτι διεξάγεται μετὰ τὸ 355 μ. Χ. μετὰ τοῦ τότε σπουδαστοῦ καὶ ἔπειτα αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ καὶ τῶν φίλων καὶ συσπουδαστῶν του Δίωνος, Διοτίμου, Βασιλείου καὶ Γρηγορίου. Ὁ τέταρτος διάλογος φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Ἀλάριχος στὴν Ἀθήνα» καὶ ὑποτίθεται ὅτι διεξάγεται περὶ τὸ 396. Καὶ τέλος ὁ πέμπτος διάλογος, ὁ ὁποῖος φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Ἀθήνα» ὑποτίθεται ὅτι γίνεται τὸ 529 μ. Χ. εὐθὺς μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ εἰρημένου αὐτοκράτορος κατάργησιν τῆς Φιλοσοφικῆς τῶν Ἀθηνῶν Σχολῆς.

Τὸ κοινὸν θέμα ἁπάντων τῶν διαλόγων τούτων εἶναι τὸ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ βραδύτερον καὶ ἕως σήμερον πολυθρύλητον καὶ πάντοτε φλέγον ζήτημα περὶ τῆς σχέσεως Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ. Ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συζήτησις γίνεται ἐνταῦθα μὲ δαφιλῇ γνῶσιν τοῦ ἱστορικοῦ πλαισίου καὶ τῶν πηγῶν τῆς πεντακοσιετοῦς περιόδου καὶ τόσον κρισίμου διὰ τὰς σχέσεις ταύτας περιόδου, καθ' ἣν ὑποτίθεται ὅτι διεξάγονται οἱ πέντε διάλογοι, καὶ μὲ κρίσιν ἐπιστημονικῶς καὶ ἐθνικῶς νηφάλιον περὶ τοῦ κοσμοϊστορικῆς σημασίας γεγονότος τοῦ ἑξελληνισμοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὡς καὶ μὲ πλήρη ἀναγνώρισιν τῆς ἀξίας τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐναντι αὐτοῦ ὑπεροχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ καθὼς καὶ τῶν πολυτιμοτάτων ὑπηρεσιῶν τούτου πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν.

Καὶ τὸ νέον ἔργον τοῦ κ. Παναγιώτη Κανελλοπούλου μαρτυρεῖ τόσον περὶ τῆς εὐρυτάτης ἅμα καὶ βαθείας μορφώσεως αὐτοῦ, περὶ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸν χριστιανισμόν, ὅσον καὶ περὶ τοῦ πλουσίου του λογοτεχνικοῦ ταλάντου. Θὰ ᾔτο δὲ κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν τελειότερον, ἐὰν ἡ γλῶσσα συνεβάδιζε πρὸς τὸ ὕψος τῶν νοημάτων καὶ συνεφώνει περισσότερον πρὸς τὰ δαφιλῶς παρατιθέμενα αὐτούσια κείμενα τῶν πηγῶν καὶ θὰ συνεβάδιζε, ἐὰν ᾔτο ἡ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν μὲ τόσην χάριν χειρίζεται ὁ διακεκριμένος πολιτικὸς καὶ συγγραφεὺς εἰς τὴν Βουλὴν, ὅτε θὰ ἀπεφεύγοντο ἐκφράσεις, οἷα εἶναι καὶ ἐκείνη ὅπου τὸ ἀρχαῖον ρητὸν «Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν» τῆς γνωστῆς δημηγορίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐν Ἀθήναις ἀποδίδεται διὰ τοῦ «κρατιόμαστε ἀπὸ θεοῦ σοί». Ἀλλὰ τοιαῦται παρατηρήσεις οὔτε ἀποβλέπουν οὔτε ἰσχύουν νὰ μειώσουν τὴν ἀξίαν τοῦ ὡραίου ἔργου.